

**ნობელის პრემიის ლაურეატები ეკონომიკაში -
იან ტინბერგენი, რაგნარ ფრიში**

Laureates of the Nobel Prize in Economics - Jan Tinbergen, Ragnar Frisch

ვალერი მოსიაშვილი - ეკონომიკის დოქტორი, პროფესორი, საქართველოს
ეროვნული უნივერსიტეტი, სეუ, vmosiashvili@yahoo.com
მარიამ გიკოშვილი - ბაკალავრიატის სტუდენტი, საქართველოს ეროვნული
უნივერსიტეტი, სეუ

Valeri Mosiashvili - Doctor of Economics, Professor, Georgian National University, SEU,
vmosiashvili@yahoo.com

Mariam Gikoshvili - Bachelor's Student, Georgian National University, SEU

იან ტინბერგენი (Tinbergen), 1969 წელი, (12.IV. 1903, ქ. ჰააგა, ჰოლანდია - 1994, ქ. ჰააგა, ჰოლანდია), ჰოლანდიელი ეკონომისტი. დაიბადა ლინგვისტიკის სფეროს სპეციალისტისა და სკოლის მასწავლებლის დარკ კორნელუს ტინბერგენისა და ჟანეტ (ქალიშვილობის გვარი ვან ეევი) ტინბერგენის ოჯახში. ტინბერგენი უფროსი იყო თავის ოთხ და-ძმაზე. ერთი ძმა ნიკოლას ტინბერგენი იყო ოქსფორდის უნივერსიტეტის პროფესორი ცხოველთა ქცევის სფეროში და გახდა ნობელის პრემიის ლაურეატი ფიზიოლოგიისა და მედიცინის დარგში (1973), უმცროსი ძმა ლუიკ ტინბერგენი ზოოლოგიის პროფესორი იყო.

ტინბერგენი 1922-26 ფიზიკას სწავლობდა ლეიდენის უნივერსიტეტში. 1929 მიიღო დოქტორის ხარისხი ფიზიკაში დისერტაციისთვის „მინიმუმის პრობლემები ფიზიკაში და ეკონომიკაში“. მისმა ინტერესმა ფიზიკიდან ეკონომიკაში გადაინაცვლა. ამაში დიდი როლი ითამაშა მისმა მასწავლებელმა პაულ ენეფესტმა, რომელთანაც ტინბერგენი ასისტენტად მუშაობდა.

ფიზიკის მათემატიკური საფუძვლებისადმი ინტერესის შენარჩუნებასთან ერთად მათემატიკურ ფორმულებს იყენებდა ეკონომიკის შესასწავლად და დაიწყო მოდელების აგება, რომლებიც ასახავდნენ ეკონომიკურ პროცესებს. მათემატიკისა (სტატისტიკის სახით) და ეკონომიკის შეერთების პრაქტიკული მიზანი იყო,

განეჭვრიტა ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მიმართულება და მთავრობისთვის მიეცა სასარგებლო ინფორმაცია დაგეგმვისთვის.

1929 ტიმბერგენმა ცოლად შეირთო ტინა დე ვიტი, არმიის ოფიცრის ქალიშვილი. მათ ოთხი ქალიშვილი ჰყავდათ.

ჰოლანდიის სამხედრო სამსახურში უარის გამო, ალტერნატიული სამსახურის სახით გაგზავნეს როტერდამის ციხის ადმინისტრაციაში, შემდეგ კი ჰოლანდიის მთავრობის სტატისტიკის ცენტრულ ბიუროში. 1929 ტიმბერგენი მოხვდა იმ ბიუროს ახალ ქვეგანყოფილებაში, რომელიც შეიქმნა ეკონომიკური ციკლების შესწავლის მიზნით. იგი ამქვეგანყოფილების სული და გული გახდა, სადაც 1943 წლამდე დარჩა, თუ არ ჩავთვლით 1936-48, როცა გაგზავნეს ერთა ლიგაში - ჟენევაში სამუშაოდ. 1931 ლექციებს კითხულობდა სტატისტიკაში ამსტერდამს უნ-ტში, 1933 იყო ეკონომიკის ნიდერლანდური სკოლის პროფესორი როტერდამში.

ტიმბერგენმა XX ს. 20-იანი წლების ბოლოდან II მსოფლიო ომამდე რ. ფრიშთან და ი. ფიშერთან ერთად შექმნა ახალი ეკონომიკური დისციპლინა - ეკონომეტრიკა. 1930 ისინი გამოვიდნენ ინიციატივით შექმნილიყო ეკონომეტრიკული საზოგადოება, როგორც „საერთაშორისო საზოგადოება, რომელიც ეკონომიკურ საზოგადოებას შეაერთებდა სტატისტიკასა და მათემატიკასთან“. ეკონომიკური საზოგადოების შექმნის ორგანიზაციულ საქმიანობასთან ერთად ტიმბერგენმა ფუნდამენტური წვლილი შეიტანა ადრინდელი ე. წ. „აბლაზუდასნაირი თეორემის“ აღმოჩენით, და ასევე ეკონომიკური ციკლის თეორიების სტატისტიკური შემოწმების დინამიკისა და მეთოდის პრობლემების დამუშავებით.

„აბლაზუდასნაირი თეორემა“ წარმოადგენს ცდას, აეხსნა ზოგიერთი საქონლის წარმოებისა და ფასების რეგულარული ციკლური რყევები. ამ პრობლემაზე ტიმბერგენი მუშაობდა ამერიკელი ეკონომისტის გ. შულცისა და იტალიელი ეკონომისტის უ. რიჩისგან დამოუკიდებლად და პარალელურად, ხოლო შედეგები წარმოდგენილი იყო ამ ავტორების სამ დამოუკიდებელ სტატიაში.

„აბლაბუდასნაირმა თეორემამ“ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაზე ფასების ფორმირების მექანიზმის ღრმად გაგებაში იზოლირებული ბაზრის თეორიის ფარგლებში და ასევე ამოსავალ პუნქტად იქცა თანამედროვე დინამიკური თეორიისთვის მთლიანად.

30-იან წლებში ჯ.მ. კეინზის იდეებზე დაყრდნობით ფულად საკრედიტო პოლიტიკის მეთოდებით ეკონომიკის სტიმულირების შესახებ. ტიმბერგენი მონაწილეობდა ეკონომიკური კრიზისისა და დეპრესიის დაძლევის სოციალურ-დემოკრატიული პროგრამის შედგენაში.

ტიმბერგენის მეორე დიდი წვლილი ეკონომიკაში გახდა ეკონომიკური ციკლის თეორიის სტატისტიკური შემოწმება 1939 გამოაქვეყნა წიგნი „ ეკონომიკური ციკლი შეერთებულ შტატებში, 1921-1932 წწ.“

1941 გამოვიდა ტიმბერგენის წიგნი „ეკონომეტრიკა“. ომის დამთავრებისთანავე დანიშნეს ნიდერლანდების დაგეგმვის ახლადშექმნილი ცენტრალური ბიუროს დირექტორად (1945). ტიმბერგენს თავის ამოცანად მიაჩნდა მოდელის შექმნა, რომელიც შესაძლებელს გახდიდა მიეღო ეკონომიკური განვითარების საიმედო მოკლევადიანი პროგნოზები სხვადასხვა ღონისძიებების (რომლებსა სთავაზობენ ტავრობა და ცალკეული პარტიები) შესაძლო შედეგების ანალიზში, აგრეთვე ეკონომიკური პოლიტიკის ყველაზე რაციონალური მეთოდების რეკომენდაციებში.

ტიმბერგენის თეორიული იდეები ეკონომიკური პოლიტიკის დარგში ყველაზე სრულად გადმოცემულია ნაშრომებში „ეკონომიკური პოლიტიკის თეორია“ (1952) „ცენტრალიზაცია და დეცენტრალიზაცია ეკონომიკურ პოლიტიკაში“ (1954) „ეკონომიკური პოლიტიკა- პრინციპები და მოდელი „ (1956).

1956 მას შემდეგ, რაც გაატარა ერთი წელი ჰარვარდის უნივერსიტეტში მიწვეული პროფესორის რანგში, ტიმბერგენი აირჩიეს პროფესორის თანამდებობაზე, „ეკონომიკური განვითარების

დაგეგმვის სპეციალობით ეკონომიკის ნიდერლანდურ სკოლაში. 60-იან წლებში ტიმბერგენი ამუშავებდა დაგეგმვის რაოდენობრივ მოდელებს განათლებისა და კაპიტალდაბანდებების ოპტიმალური განლაგებისა და წარმოების სფეროში ქვეყნის რეგიონების მიხედვით. ამავე პერიოდში იყო კონსულტანტ-მრჩეველი ინდოეთის, ეგვიპტის, თურქეთის, სურინამის, ჩილეს, ინდონეზიის, სირიის, ერაყისა და ლიბანის მთავრობებში. იგი კონსულტაციას უწევდა საერთაშორისო ორგანიზაციებს - მსოფლიო ბანკს, ნახშირისა და ფოლადის ევროპის გაერთიანებას, გაეროს სხვადასხვა განყოფილებას. 1966 გახდა გაეროს განვითარების დაგეგმვის კომიტეტის თავჯდომარე და მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა 70-იანი წლების განვითარების საერთაშორისო სტრატეგიის ჩამოყალიბებაში.

ტიმბერგენმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა „მესამე სამყაროს“ ქვეყნების ეკონომიკურ განვითარებაში.

ტიმბერგენი არასდროს იყო ჩაკეტილი წმინდა აბსტრაქტული მეცნიერების ჩარჩოებში. მთელი ცხოვრების მადინლზე იგი მხარს უჭერდა სოციალური სამართლიანობის ჰუმანურ იდეალს, თავისი ცხოვრების მოწოდებად გულწრფელად მიაჩნდა საზოგადოების გარდაქმნა სოცალური სამართლიანობის სულისკვეთებით. სიცოცხლის ბოლომდე შეინარჩუნა ეს რწმენა.

სიცოცხლის ბოლო 20 წლის განმავლობაში ტიმბერგენის ძალისხმევა მიმართული იყო გლობალური მსოფლიო პრობლემების გადაჭრისა და საზოგადოების ოპტიმალური ეკონომიკური მოწყობის გზების ძიებაზე. 1975 რომის კლუბის დავალებით ტ. სათავეში ჩაუდგა კომისიის მუშაობას, რომელსაც უნდა მოემზადებინა კომისიის მოხსენება გლობალური მსოფლიო პრობლემების შესახებ (გამალებული შეიარაღება, სურსათის, ნედლეულისა და ენერგეტიკული დეფიციტი, ეკოლოგიური მდგომარეობა, გარღვევა ცხოვრების დონეში მდიდარ და ღარიბ ქვეყნებს შორის). მოხსენების დებულებები გლობალისტიკის, როგორც ახალი კომპლექსური მეცნიერების კონცეფციისა და მეთოდოლოგიის ჩამოყალიბები

გადმოცემული იყო მონოგრაფიაში „საერთაშორისო წესრიგის გადასინჯვა“ (1976).

1969 ტიმბერგენმა რ. ფრიშთან გაიყო ნობელის პირველი, ახლად დაარსებული პრემია ეკონომიკაში „დინამიკური მოდელების განვითარებისა და გამოყენებისთვის ეკონომიკური პროცესების ანალიზში“.

პოლ საუელსონი ასე ახასიათებს ტიმბერგენს: „ეს გულითადი ადამიანი, რომელსაც ეზიზღება ძალაუფლება -ჭეშმარიტად „წმინდა ჰუმანისტია“. ცდილობდნენ რა დაგვხმარებოდნენ, გაგვეგო როგორ გვეიძულებინა ემუშავა შორეულ ეკონომიკას, ტიმბერგენმა და ფრიშმა უფრო მეტი გააკეთეს მსოფლიოში თავისუფლების შენარჩუნებისთვის, ვიდრე Laissez faire-ს პრინციპის აპოლოგეტებმა.

ნობელის პრემიის გარდა ტიმბერგენს მინიჭებული ჰქონდა ევროპის კულტურის ფონდის ერაზმის (როტერდამელის) სახელობის პრემია (1976) და ჰქონდა სხვადასხვა უნივერსიტეტისა და კოლეჯის 20-ზე მეტი საპატიო ხარისხი.

ფრიში (Frish) რაგნარ (3. III. 1895, ქ. ოსლო, ნორვეგია - 31. I. 1973, ქ. ოსლო, ნორვეგია), ნორვეგიელი ეკონომისტი, ნობელის პრემიის პირველი ლაურეატი ეკონომიკაში იან ტინბერგენთან ერთად (1969). დაიბადა ქ. ოსლოში ანტონ და რაგნი ფრედერიკე ფრიშების (ქალიშვილობის გვარი კიტელსენი) ოჯახში. ამ გვარის მრავალი თაობის მსგავსად რაგნარმაც შეისწავლა საუველირო საქმე ცნობილ ფირმაში - „დავიდ ანდერსონი“. სწავლობდა ოსლოს უნივერსიტეტში, სადაც თავის სპეციალობად ეკონომიკა აირჩია, რადგანაც მისი აზრით „ეს იყო ყველაზე მოკლე და იოლი კურსი“. 1919 მიიღო ბაკალავრის ხარისხი და მომდევნო წლიდან სწავლა ასპირანტურაში გააგრძელა საფრანგეთში, შემდეგ გერმანიაში, დიდ ბრიტანეთში, იტალიასა და აშშ-ში.

ფრიში 1920 დაქორწინდა მარი სმედალზე, რომელიც გარდაიცვალა 1952, მომდევნო წელს ქორწინდება ასტრიდ იოჰანსენზე. პირველი ქორწინებიდან ჰყავდა ერთი ქალიშვილი.

1925 ფრიში დაბრუნდა ოსლოში უნივერსიტეტის ეკონომიკის ასისტენტ-პროფესორის წოდებით და 1926 დიესრტაციის დამთავრების შემდეგ მათემატიკაში (ნახევარ ინვარიანტებისა და მნიშვნელობების შესახებ, რომლებიც გამოიყენება სტატისტიკური განაწილების შესწავლაში), მიიღო დოქტორის ხარისხი. ფრიშის პირველი სპეციალური ნაშრომი ეკონომიკური ციკლის პრობლემებზე იყო სტატია „შეფარდება პირველად ინვესტიციებსა და რეინვესტიციებს შორის“ (1927), რომელშიც მოცემულია ციკლურ მერყეობაში რეინვესტიციების როლის სრული თეორიული ანალიზი.

1931 დაინიშნა სოციალური ეკონომიკისა და სტატისტიკის სრული (ნამდვილი) პროფესორისა და ოსლოს უნივერსიტეტთან არსებული ეკონომიკის ინსტიტუტის კვლევითი განყოფილების დირექტორის თანამდებობაზე. ეს პოსტი ეკავა სამსახურიდან გადადგომამდე.

სასწავლო კურსების საფუძვლად იყენებდა ისეთი გამოჩენილი მეცნიერების შრომებს, როგორებიც იყვნენ დ. რიკარდო, ა. ვიკსელი, ა. მარშალი. მართალია, ეს უკანასკნელნი თავის თეორიაში რთავდნენ მათემატიკას, მაგრამ მათი ლოგიკური აზროვნებისა და მტკიცებების სტილის ფრიში „ბუნდოვნად“ და „უფერულად“ თვლიდა. თვითონ ცდილობდა ეკონომიკისათვის მიეცა „ახალი სტარტი“, მიუახლოებინა იგი საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებთან ისეთი თეორიის შექმნით, რომელიც ემყარებოდა მათემატიკურ და აქსიომატურ საფუძვლებს და შეერთებინა იგი ემპირიულ გამოკვლევებთან, რომელიც დაებუძნებოდნენ მათემატიკურ სტატისტიკას.

ფრიში ცდილობდა ეს ახალი საწყისები შეეტანა ეკონომიკაში. თავის პირველ მნიშვნელოვან ნაშრომში „წმინდა ეკონომიკური თეორიის პრობლემის შესახებ“, რომელშიც წამოაყენა ორიგინალური სამომხმარებლო მოთხოვნის თეორია, როგორც ეკონომიკური მეცნიერების დარგი, რომელიც სწავლობს მომხმარებლის ქცევას. მათემატიკური და აქსიომატური საფუძვლების დახმარებით ფრიშმა

ახლებურად ჩამოაყალიბა წარმოების თეორია, რომელშიც განიხილავდა მწარმოებლებისა და ფირმების ქცევას.

ფრიშმა ეკონომიკურ მეცნერებაში შემოიტანა ტერმინი „ეკონომეტრიკა“ მათემატიკური მეთოდების გამოყენების აღსანიშნავად ეკონომიკურ თეორიასა და ემპირიულ ეკონომიკურ გამოკველებში. ი. გინგბერთან ერთად იყო ეკონომიკური საზოგადოების შექმნის (1920) ერთ-ერთი ინიციატორი. 20 წელზე მეტ ხანს რედაქტორობდა ჟურნალ „ეკონომეტრიკას“.

30-იანი წლების დასაწყისში დიდი დეპრესიის შთაბეჭდილებით დაიწყო მაკროეკონომიკური ანალიზის, ეკონომიკური დინამიკისა და ეკონომიკური ციკლების პრობლემების კვლევა, საყოველთაოდ არის აღიარებული ე. წ. „აქსელერაციის პრინციპისა“ და მისი მნიშვნელობის ფრიშისეული განმარტება საქმიანი აქტივობის ციკლების განვითარებაში. ამ პრობლემების კვლევის შედეგი იყო ციკლის ორიგინალური და მათემატიკურად დამუშავებული თეორიის შექმნა, რაც გადმოცემულია ცნობილ სტატიაში „გავრცელების პრობლემები და იმპულსის პრობლემები ეკონომიკურ დინამიკაში“. (1933), რომელიც მიეძღვნა გ. კასელის ხსოვნას. სტატიაში სამეცნიერო ბრუნვაში პირველად იყო შემოღებული ტერმინები „მიკროეკონომიკა“ (ცალკეული ეკონომიკური სუბიექტების ქცევის სფეროს აღსანიშნავად) და „მაკროეკონომიკა“ (საქმიანობის სფეროს აღსანიშნავად ერთიანი ეროვნული ეკონომიკის ჩარჩოებში). ამავე სტატიაში შემოთავაზებულია ეროვნული შემოსავლის გაანგარიშების ერთ-ერთი პირველი სისტემა, რაც აუცილებელი წინამძღვარი გახდა მაკროეკონომიკური თეორიის დამუშავებისთვის.

შვედური სკოლის ეკონომისტებისა და ჯ. მ. კეინზის პარალელურად ფრიში ინტენსიურად ამუშავებდა ეკონომიკური პოლიტიკის თეორიას. მისმა ბროშურამ „დანაზოგები და ბრუნვის დაგეგმვა“ (1933) განჭვრიტა კეინზის ბევრი დებულება ეკონომიკაში სახელმწიფოს ჩარევის როლის შესახებ გაჭიანურებული

ეკონომიკური დეპრესიის პირობებში. ფრიში ამუშავებდა აგრეთვე წარმოების აღდგენის პრობლემას დეპრესიით მოცულ ეკონომიკში და უჩვენებდა, რომ არასაკმარისი მოთხოვნა ამცირებს მეწარმეთა დაინტერესებას განახორციელონ ინვესტირება.

ფრიშის დანაზოგების თეორიაში აისახა თანამედროვე მაკროეკონომიკური თეორიისა და დაგეგმვის თეორიის ბევრი ელემენტი, რასაც დღეს უკავშირებენ ვ.ლეონტიევის, ტ.კუმპანსის და ლ. კანტროვიჩის სახელებს. სტატიაში „მიმოქცევის დაგეგმვა“ (1935) ფრიშმა პირველმა წარმოადგინა ვ. ლეონტიევის „დანახარჯები-გამოშვების“ მოდელის მსგავსი მოდელი.

ფრიშის იდეებმა ეკონომიკური დინამიკის სფეროში საერთაშორისო აღიარება მოიპოვეს 1936 გამოქვეყნებული სტატიის - „წონასწორობისა და უწონასწორობის ცნების შესახებ“ შემდეგ. ნაშრომის დებულებებმა გავლენა მოახდინა მომდევნო გამოვლევებზე ეკონომიკური თეორიის სფეროში, მ.შ.პ. საუელსონის შრომაზე „ეკონომიკური ანალიზის საფუძვლები“ (1947).

ფრიშის ეკონომიკური დაგეგმვის პრობლემებზე განსაკუთრებით ინტენსიურად მუშაობდა ნორვეგიაში ლებორისტული მთავრობის მოსვლის შემდეგ. მან დაამუშავა რთული წრფივი და არაწრფივი მოდელები.

ფრიშმა ეროვნული შემოსავლის გაანგარიშების სისტმა დეტალურად დაამუშავა სტატიაში „კონცეფციების სისტემა, რომლებიც აღწერენ ეკონომიკურ ბრუნვასა და საწარმოო პროცესს“ (1948). ამ მუშაობის პრაქტიკული შედეგი ის იყო, რომ ნორვეგიაში სხვა ქვეყნებზე ადრე შეიქმნა ეროვნული შემოსავლის გამოთვლის კარგად მოფიქრებული ისტემა.

ფრიში მუშაობდა ეკონომიკური დაგეგმვის ყოვლისმომცველი მოდელების შექმნაზე. იგი პიონერი იყო ამ სფეროში. მის მიერ შექმნილი მოდელები გამოირჩეოდა მასშტაბურობით, რაც იმ დროს ამცირებდა მათი პრაქტიკული გამოყენების შესაძლებლობებს. შემდეგში კი კოპუტერული ტექნიკის განვითარების კვალობაზე

მათი პოტენციალი გაცილებით მაღალი აღმოჩნდა, ვიდრე სხვა მოდელებისა და ფრიშის მოდელები აქტიურად გამოიყენება თანამედროვე ეკონომიკაში.

ფრიშმა წვლილი შეიტანა აგრეთვე თანამედროვე ეკონომიკური თეორიის სხვა განყოფილებების განვითარებაში - ზოგადი ეკონომიკური წონასწორობისა და ოლიგოპოლიის თეორია, მოსახლეობის საარსებო მინიმუმისა და ოპტიმუმის გაანგარიშების მეთოდოლოგია.

ფრიშის კვლევითმა და პედაგოგიურმა საქმიანობამ ხელი შეუწყო ოსლოში ეკონომიკური სკოლის ჩამოყალიბებას, რომელმაც გააგრძელა მისი მუშაობა. საერთაშორისო სახელი მოიპოვა ამ სკოლის ორმა წარმომადგენელმა ტ.ჰაველმომ და ლ. იოჰანსენმა.

ფრიშმა პენსიაზე გასვლის შემდეგ გააგრძელა კვლევა ეკონომიკურ თეორიასა და პრაქტიკაში. იგი გატაცებული იყო კლდეზე ცოცვითა და სპორტის სხვა სახეობებით ღია ცის ქვეშ. პროფესიულად შეისწავლა ფუტკრების ცხოვრება. სამოც წელზე მეტი მიუძღვნა გენეტიკურ კვლევებს იმ მიზნით, რომ გაეუმჯობესებინა ფუტკრის ჯიში. ეს საქმიანობა მან დახასიათა იმდენად არა როგორც „სასიამოვნო დროსტარება“, რამდენადაც „მანია რომელსაც თავს ვერ დაანებებ“.

1969 ფრიში და ი. ტინბერგენი პირველი ეკონომისტები გახდნენ ახლად დაარსებულ ნობელის პრემიისა ეკონომიკაში „ეკონომიკური მოდელების განვითარებისა და გამოყენებისათვის ეკონომიკური პროცესების ანალიზში“. პრეზენტაციაზე წარმოთქმულ სიტყვაში ე. ლუნდბერგმა, შვედეთის მეცნიერებათა სამეფო აკადემიის წევრმა აღნიშნა, რომ ფრიშმა „დროს გაუსწრო მათემატიკური მოდელების შექმნით, რაშიც ბევრი მიმდევარი ჰყავდა. იგივე შეიძლება ითქვას აგრეთვე მისი წვლილისადმი ჰაირითეზების სტატისტიკური შემოწმების მეთოდების დამუშავებაში“.

ავადმყოფობის გამო ფრიშმა ვერ მიიღო მონაწილეობა ნობელის პრემიის გადაცემის ცერემონიაში, მაგრამ მომდევნო წლის ივნისში

წაიკითხა ნობელის ლექცია: „უტოპიური თეორიიდან პრაქტიკული გამოყენებისკენ: შემთხვევა ეკონომეტრიკასთან“.

ფრიში ნობელის პრემიის გარდა დაჯილდოებული იყო ჰარვარდის უნივერსიტეტის შემპეტერის სახელობის პრემიით და იტალიის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ანტონიო ფულტრინელის პრემიით. ორმოც წელზე მეტ ხანს იყო ნორვეგიის მეცნიერებათა აკადემიის წევრი, იყო აგრეთვე სამეფო სტატისტიკის საზოგადოების (დიდი ბრიტანეთი), ამერიკის ეკონომიკური ასოციაციისა და ამერიკის მეცნიერებათა და ხელოვნების აკადემიის წევრი.



საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი (საქართველო)
 ეკონომიკური კვლევის და განვითარების ინსტიტუტი (საქართველო)
 ლატივის უნივერსიტეტი (ლატვია)
 ვორმის და მაზური უნივერსიტეტი (პოლონეთი)
 ბოგდან ხმელნიცკის ეროვნული უნივერსიტეტი ჩერკასი (უკრაინა)
 ვილნიუსის კოლეჯი / გამოყენებითი მეცნიერების უნივერსიტეტი (ლიტვა)

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია

საზოგადოების ინსტიტუციური, ეკონომიკური და კულტურული განვითარების პარადიგმები

21-22 ივნისი, 2019 წელი

რიგა, ლატვია

კონფერენციის მიზანია: მონაწილეებმა და მსმენელებმა მოახდინონ საზოგადოების ინსტიტუციური, ეკონომიკური და კულტურული განვითარების გზაზე არსებული პრობლემების იდენტიფიცირება და შეეცადონ მოძებნონ მათი გადაჭრის გზები, უპასუხონ თანამედროვე გამოწვევებს, ერთმანეთს გაუზიარონ სხვადასხვა ქვეყნის გამოცდილება ამ სფეროებში

კონფერენციაზე წარმოდგენილი მოხსენებები მოიცავს საზოგადოების ეკონომიკური, ინსტიტუციური და კულტურული განვითარების ყველა სფეროს და ასპექტს

სიაშოვნებით ვიწვევთ კონფერენციაზე მეცნიერებს, პროფესორებს, მკვლევარებს, დოქტორანტებს, მეწარმეებს

კონფერენციის ენები: ქართული, ინგლისური, გერმანული და რუსული.

კონფერენციის მასალები გამოქვეყნდება სამეცნიერო ჟურნალში „**ეკონომიკა და ფინანსები**“

ფასი - 50 ევრო ერთ ადამიანზე

სარეგისტრაციო საფასურში შედის: სტატიის დაბეჭდვა სამეცნიერო ჟურნალში „ეკონომიკა და ფინანსები“, კონფერენციის პროგრამა, ბეიჯი, სეტიფიკატი, ყავის შესვენება.

კონფერენციის ყველა მონაწილეს გადაეცემა **სერტიფიკატი**

რეგისტრაციის ზოლო ვადა: 1 ივნისი, 2019 წელი

რეგისტრაციის საფასურის გადახდის შესახებ ანგარიშის დეტალები მონაწილეებს გაეგზავნება განაცხადების დამტკიცების შემდეგ

სტატიის ავტორთა მასშტაბური რაოდენობა - **2 ავტორი**

ელ-ფოსტა: **eco.fin.geo@gmail.com**

ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდზე: **ierd.geo@gmail.com**

გელით საერთაშორისო ეკონომიკურ კონფერენციაზე

საზოგადოების ინსტიტუციური, ეკონომიკური და კულტურული განვითარების პარადიგმები

ლატივის უნივერსიტეტი

რაინა ბულვარი 19, ცენტრალური რეგიონი, რიგა, LV -1586

საერთაშორისო, რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟურნალი

ეკონომიკა და ფინანსები

ჟურნალი წარმოადგენს აკადემიურ გამომცემლობას, რომელიც ყოველკვარტალურად აქვეყნებს სამეცნიერო სტატიებს ისეთ სფეროებში როგორიცაა ეკონომიკა, ფინანსები, სოციალური მეცნიერებები, ბიზნეს-ტექნოლოგიები

სტატიები იბეჭდება მხოლოდ ანონიმური რეცენზენტის მიერ სტატიის განხილვის და დადებითი დასკვნის შემდეგ

რეცენზენტის კითხვარი და სტატიის შეფასების კრიტერიუმები იხილეთ ლინკზე:
[https://economics-and-](https://economics-and-finance.bpengi.com/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%AC%E1%83%A7%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%98/international-scientific-journal-economics-and-finance/guideline-for-reviewers)

[finance.bpengi.com/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%AC%E1%83%A7%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%98/international-scientific-journal-economics-and-finance/guideline-for-reviewers](https://economics-and-finance.bpengi.com/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%AC%E1%83%A7%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%98/international-scientific-journal-economics-and-finance/guideline-for-reviewers)

The journal is an academic edition. It publishes scientific articles in such fields as economics, finances, social sciences, business technologies.

The journal uses external experts to help evaluate articles and assist the editors to make a decision.

Reviewer questionnaire and article evaluation criterias you can find on the following link:

[https://economics-and-](https://economics-and-finance.bpengi.com/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%AC%E1%83%A7%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%98/international-scientific-journal-economics-and-finance/guideline-for-reviewers)

[finance.bpengi.com/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%AC%E1%83%A7%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%98/international-scientific-journal-economics-and-finance/guideline-for-reviewers](https://economics-and-finance.bpengi.com/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%AC%E1%83%A7%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%98/international-scientific-journal-economics-and-finance/guideline-for-reviewers)

მთავარი რედაქტორი - **დავით ჩახვაშვილი**, ეკონომიკის დოქტორი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის პროფესორი

<https://www.linkedin.com/in/davit-chakhvashvili/>

<https://www.facebook.com/davit.chakhvashvili1099>

გამომცემლობა: „დანი“

წერეთლის ქ. 112,

თბილისი, საქართველო

ტელ.: +995 599 78 90 03

Publishing house: "Dani"

Tsereteli street 112,

Tbilisi, Georgia

Tel.: +995 599 78 90 03

ყდაზე გამოსახულია ქ. რიგა (ლატვია), სადაც 2019 წლის 21-22 ივნისს ჩატარდება საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია

„საზოგადოების ინსტიტუციური, ეკონომიკური და კულტურული განვითარების პარადიგმები“